

თავი I

ზოგადი დებულებანი

ეს კანონი ეფუძნება საქართველოს კონსტიტუციას, "წყლის შესახებ", "პეტიციებისა და აგროქიმიკატების შესახებ", "ნიადაგის დაცვის შესახებ", "მიწების მელიორაციის შესახებ", "დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ", "კოლხეთის დაცული ტერიტორიების მართვისა და დაცვის შესახებ", "წილის შესახებ" და "გარემოსდაცვითი ნებადართვის შესახებ" საქართველოს კანონებს, საერთაშორისო ხელშეკრულებებსა და სხვა ნორმატიულ აქტებს.

მუხლი 1. კანონის რეგულირების სფერო

ეს კანონი არეგულირებს:

ა) ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესებას, ეროზიის, დვარცოვის, მეწყრის, ზვავის, წყალდიდობის, ნიადაგის დაზიანების, განმეორებითი დაჭაობებისა და დამლაშების, წიაღისეულის, აგრომაღვლისა და საშენი მასალის დიაფეისით მოპოვების, აგრეთვე ანთროპოგენური ზეგავლენის შედეგად ნიადაგების დანაკარგების აღკვეთას;

ბ) მლაშობი, ბიცობი, დაჭაობებული, ეროზირებული, მჟავე, ძლიერდაქვიანებული და სხვა დაზარალებული ნიადაგების ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესებას და რაციონალურ გამოყენებას;

გ) ნიადაგში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები დონეების, პეტიციებისა და აგროქიმიკატების გამოყენების ნორმების დადგენას;

დ) ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა ნიადაგების კონსერვაციის, ნაყოფიერების ამაღლებისა და ექსპლუატაციის, აგრეთვე აგროქიმიკატების გამოყენების დონის მიხედვით განხორციელებისას.

მუხლი 2. კანონში გამოყენებული ტერმინთა განმარტება

ამ კანონში გამოყენებული ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) ნიადაგი - დედა მიწის ზედა, ფხვიერი და ნაყოფიერი ფენა, რომელიც ნიადაგწარმოქმნელ ფაქტორთა ხანგრძლივი ურთიერთმოქმედების შედეგია;

ბ) ნიადაგის ეროზია - ნიადაგის ზედა ფენის რღვევა, დაშლა, გაფანტვა და ჩამორეცხვა ანთროპოგენური და სხვა ფაქტორების ზეგავლენის შედეგად;

გ) ნიადაგის ნაყოფიერება - ნიადაგის უმთავრესი და არსებითი თვისება, რომელიც განასხვავებს მას დედაქანისაგან და რომელიც გულისხმობს სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა მოსავლიანობის უზრუნველყოფით თვისებების ერთობლიობას;

დ) ნიადაგის ტიპი - ნიადაგის კლასიფიკაციის ძირითადი ტაქსონომიური ერთეული;

ე) მლაშობი ნიადაგი - წყალში ხსნადი მარილების მდიდარი ნიადაგი, რომელიც ხასიათდება უარყოფითი ფიზიკურ-ქიმიური თვისებებით და მნიშვნელოვნად აბრკოლებს მცენარეთა ზრდა-განვითარებას;

ვ) ბიცობი ნიადაგი - ნიადაგი, რომლის პროფილშიც ნატრიუმის კორიფონტი გამოხატულია ზედაპირიდან 100 სმ-ის ფარგლებში;

ზ) მჟავე ნიადაგი - ნიადაგი, რომელსაც ხასიათებს ფუძეების მადრობის დაბალი ხარისხი და მჟავე რეაქცია;

თ) ძლიერდაქვიანებული ნიადაგი - ნიადაგი, რომლის ზედაპირის 20-40% დაფარულია 5 სმ-ზე მეტი დიამეტრის ქვებით;

ი) დეგრადირებული ნიადაგი - ნიადაგი, რომლის ბიოლოგიური თვისებები გაუარესებულია, ხოლო ეკონომიკური მაჩვენებლები დაცემულია სხვა დასხვა ფაქტორთა ზემოქმედების შედეგად;

კ) ნიადაგის ბონიტირება - ნიადაგის, როგორც სოფლისა და სატყეო მეურნეობის წარმოების ძირითადი საშუალების, ხარისხობრივი შეფასება, რაც დაფუძნებულია ნიადაგის თვისებებსა და მოსავლიანობის დონეზე და გამოსატულია რაოდენობრივი მაჩვენებლებით;

ლ) დაჭაობება - პროცესი, რომელიც მიმდინარეობს ნიადაგში ტენიანობის გაზრდის შედეგად და რომელსაც თანსდევს მცენარეულობის, მიკროფლორისა და ჟანგვან-აღდგენის რეჟიმის შეცვლა, რკინის ქვეჟანგისა და დაუშლელი ორგანული ნივთიერებების დაგროვება;

მ) ნიადაგის მონიტორინგი - ნიადაგში მიმდინარე პროცესებზე დაკვირვება დროსა და სივრცეში, მიღებული მონაცემების ანალიზი და პროგნოზი;

ნ) რეკულტივაცია - სხვა დასხვა ფაქტორთა ზემოქმედების შედეგად დაზიანებული მიწების აღდგენა და სასოფლო-სამეურნეო თვისება;

ო) ნიადაგების კონსერვაცია - ნიადაგების დაცვა და ტიპური სახით შენარჩუნება;

პ) ქიმიური მელიორაცია - თბაშირის, კირის, ტორფ-კომპოსტების, ბენტონიტების და სხვა ქიმიური შენაერთების გამოყენებით ნიადაგის ფიზიკურ-ქიმიური თვისებების გაუმჯობესება;

ჟ) მელიორირებული ნიადაგი - ნიადაგი, რომელზედაც, ჩატარებულია სამელიორაციო ღონისძიებები (ირიგაცია, დაშრობა, ქიმიური მელიორაცია, ეროზიის საწინააღმდეგო ღონისძიებები, ნიადაგის ძირეული დაზედაპირული გაუმჯობესება და სხვა);

რ) მელიორანტი - ქიმიური, ბიოლოგიური და სხვა ნაერთები, რომლებიც გამოიყენება ნიადაგის გასაუმჯობესებლად;

ს) რადიონუკლიდები - რადიოაქტიური ელემენტები (სტრონციუმი, ცეზიუმი და სხვა), რომლებიც ნიადაგში შეიძლება მოხვდეს სხვა დასხვა გზით;

ტ) აგრომადნეულები - წიაღისეული, რომელსაც აქვს ნიადაგების გაუმჯობესებისა და ნაყოფიერების ამაღლების თვისებები;

უ) წარმოების ნარჩენები - მრეწველობაში პროდუქციის გადამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენი მასა, რომელიც გამოიყენება ნიადაგების გასაუმჯობესებლად;

ფ) ჰუმუსი - ნიადაგში არსებული სპეციფიკური და არასპეციფიკური ორგანული ნივთიერებების ერთობლიობა, მუქად შეფერილი უფორმო მასა, რომელიც არ შეიცავს ცოცხალ ორგანიზმებსა და მათი ნარჩენების ისეთი ნარჩენებს, რომელთაც შენარჩუნებული აქვთ უჯრედული აგებულება;

ქ) ბიოსფერო - აქტიური არეალი, რომლის შედგენილობა, სტრუქტურა და ენერგეტიკა განპირობებულია ცოცხალი ორგანიზმების ცხოველმყოფელობით;

დ) მიწა - ხმელეთის ბიოპროდუქტიული სისტემა, რომელიც მოიცავს ნიადაგს, მცენარეულსა და რს, სხვა ბიომასებს, ეკოლოგიურ და ჰიდროლოგიურ პროცესებს, რომლებიც მოქმედებენ ამ სისტემაში;

ე) მიწის კადასტრი - მიწის სახელმწიფო რეგისტრაცია;

შ) დვარცოფი - მთისა და მთის წინა რეგიონებიდან დიდი რაოდენობით მთის ქანის ნანგრევის დაბლობში ჩამოტანა, რაც იწვევს ნიადაგის გადარეცხვას და ფართობის დარყვას;

ჩ) მეწყერი - ფერდობების დიდი მოცულობით ჩამონგრევა;

ც) ზვავი - დიდ გროვად წამოსული ჩამორღვეული მიწა ან თოვლი;

ძ) წყალდიდობა - მდინარეების ადიდება თოვლის დნობის ან წვიმების შედეგად;

წ) აბრაზია - ზღვის ნაპირისა და მიმდებარე ტერიტორიის რღვევა - ჩარეცხვა წყლის მიმოქცევისა და ტალღების შედეგად.

მუხლი 3. კანონის მიზნები

ამ კანონის მიზნებია:

ა) უზრუნველყოს ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე ნიადაგების კონსერვაცია და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესება;

ბ) განსაზღვროს ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სამართლებრივ ურთიერთობათა პრინციპები, ხელი შეუწყოს ამ სფეროში სახელმწიფო ორგანოების, ფიზიკური და იურიდიული პირების საქმიანობების კოორდინაციას;

გ) უზრუნველყოს ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესებისათვის ისეთი ღონისძიებების განხორციელება, რომლებიც საფრთხეს არ შეუქმნის თვითნადაგს, ბიომრავალფეროვნებას, ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოს;

დ) დაადგინოს ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების ღონისძიებათა ნორმები, შეზღუდვები და აკრძალვები.

მუხლი 4. კანონის მოქმედების სფერო

ამ კანონის მოქმედება ვრცელდება შემდეგ ღონისძიებებზე:

ა) ნიადაგების ქიმიურ მელიორაციაზე;

ბ) წყალდიდობის, დვარცოფული, მეწყრული და ზვავური მოვლენების, აგრეთვე ნიადაგების ეროზიის საწინააღმდეგო ღონისძიებებზე;

გ) ნიადაგების გამოკვლევებსა და ნაყოფიერების მონიტორინგზე;

დ) ნიადაგების ნაყოფიერებისა და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციაზე;

ე) ნიადაგების პოტენციური შესაძლებლობების კომპლექსურ გამოყენებაზე.

თავი II

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების ღონისძიებები და საშუალებები

მუხლი 5. ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა -გაუმჯობესების ღონისძიებები

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა -გაუმჯობესების ღონისძიებებია :

ა) ნიადაგების გამოკვლევა და მათი ხარისხობრივი მაჩვენებლების შესწავლა, ნიადაგების გაუმჯობესებისათვის პროგრესული ტექნოლოგიების შემუშავება -განხორციელება ;

ბ) ნიადაგების მდგომარეობის გაუარესების მიზნების გენეზისური, მსხვილმასშტაბიანი, წვრილმასშტაბიანი, სამელიორაციო, აგროქიმიური, ნიადაგურ-ეროზიული კვლევა, ბონიტირება და მიწის კადასტრის პერიოდულად შედგენა ;

გ) ეროზიისაგან ნიადაგების დაცვის ეფექტიანი მეთოდების შერჩევა და გამოყენება ; ეროზიის გავრცელების ადგილებში გატყევების, მიწდორსაცავი ზომების აღდგენა -გაშენებისა და სხვა აგროტექნიკური და საინჟინრო მეთოდების გამოყენება ;

დ) ნიადაგების დაცვა სტიქიური მოვლენების (წყალდიდობა, ღვარცოფი, ზვავი, მეწყერი და სხვა) და ექსტრემალური ეროზიული პროცესებისაგან ;

ე) სათიბ-სამოვრების ნიადაგების ნაყოფიერების ამაღლების, მცენარეული საფარის გაუმჯობესებისა და კულტურ-ტექნიკური ღონისძიებების განხორციელება ;

ვ) მლაშობი, ბიცობი და მჟავა ნიადაგების ქიმიური მელიორაცია ;

ზ) მლიერდაქვიანებული ნიადაგების ქვეებისგან გაწმენდა და მათგანსაუმჯობესებლად სხვა ღონისძიებათა განხორციელება ;

თ) რწყვის რეჟიმის, წესებისა და ტექნიკურ საშუალებათა შერჩევა, გრუნტის წყლების ოპტიმალური დგომის განსაზღვრა, განმეორებითი დაჭაობებისა და დამლაშების საწინააღმდეგო ღონისძიებების განხორციელება ;

ი) ნიადაგის ცალკეული ტიპების ეტალონური ნიმუშების შენარჩუნება და მათი გამოყენებით მონიტორინგის ორგანიზება, აგრეთვე ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაცია ;

კ) ნიადაგურ-კლიმატური პირობების გავალი სწინებითსა სოფლო-სამეურნეო კულტურათა განლაგების რაციონალური სტრუქტურის შერჩევა ;

ლ) ჭარბტენიანი ნიადაგებისათვის და შრობითი, აგრომელიორაციული, კიდროტექნიკური და აგროქიმიური ღონისძიებების კომპლექსური განხორციელება ;

მ) მაღალმთიან, მთაგორიან და მთისწინა რეგიონებში ნიადაგების ბუნებრივისა და ფარის შენარჩუნება -აღდგენა და ეროზიული პროცესების თავიდან ასაცილებლად ამ

რეგიონებში არსებულ საძოვრებზე ნახირისა და ფარის
ვერტიკალური ძოვების წესის დაცვა;

ნ) მდინარეთა ნაპირების და ზღვის სანაპირო ზონის
აბრაზებისაგან, ხოლო მიმდებარე ტერიტორიების
ეროზიული და სხვა უარყოფითი პროცესებისაგან დაცვა;

ო) გაუდაბნოების წინააღმდეგ ბრძოლის კომპლექსური
მეთოდების გამოყენება;

პ) კესტიციდებისა და აგროქიმიკატების
გამოყენების დადგენილი ნორმების დაცვა.

**მუხლი 6. ნიადაგების კონსერვაციისა და
ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების საშუალებები**

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების
აღდგენა - გაუმჯობესების საშუალებებია:

ა) მინერალური და ორგანული სასუქები,
აგრომადნეულები, ქიმიური მელიორანტები, წარმოების
ნარჩენები;

ბ) ორგანული სასუქების ადგილობრივი რესურსები
(ტორფი, ნაკელი, საპროპელი, ბიოკუმუსი, ორგანული
ნარჩენები და სხვა), თესლბრუნვეები, ბიოლოგიური
მიწათმოქმედება;

გ) ნიადაგების ნაყოფიერების ამაღლების
ბიოლოგიური მეთოდები - ქიმიური პროდუქტების
ალტერნატიული საშუალებები;

დ) მელიორანტები (კირქვა, დოლომიტი, მერგელი,
გლაუკონიტიანი თიხები, ფოსფატები, ბენტონიტები,
წარმოების ნარჩენები და სხვა);

ე) ნიადაგების ეროზიის საწინააღმდეგო აგროსატყეო,
ჰიდროტექნიკური, ორგანიზაციულ-სამეურნეო და
აგროტექნიკური ღონისძიებები;

ვ) მადალმთიან და მთიან რეგიონებში
საძოვართმორიგეობის დამკვიდრება;

ზ) ნიადაგების დამუშავების პროგრესული
ტექნოლოგიები, ირიგაცია, დრენაჟი და სრულყოფილი
სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-იარაღები.

თავი III

**ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა -
გაუმჯობესებასთან დაკავშირებული ურთიერთობები**

მუხლი 7. შეზღუდვები

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების
აღდგენა - გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად იზღუდება:

ა) ეროზიული პროცესებისაგან ნიადაგების
დასაცავა და გროწესების დარღვევით 15 გრადაუსზე მეტი
დახრილობის ფერდობების სახნავადათვისება და
ნიადაგების დამუშავება ფერდობების დახრილობის
გასწვრივ;

ბ) ფერდობების დატერასება ნიადაგების წინასწარი შერჩევისა და სათანადო დაპროექტების გარეშე;

გ) სასოფლო-სამეურნეოს სავარგულეების დამუშავების წესებისა და რწყვის რეჟიმის დარღვევა;

დ) ნიადაგების ნაყოფიერი ფენის მოხსნა შესაბამისი საპროექტო ორგანიზაციის ნებართვის გარეშე;

ე) ნაყოფიერება დაცემული და დეგრატირებული ნიადაგების სასოფლო-სამეურნეოს სავარგულეებიდან ამოღება მათი სრულყოფილი გამოკვლევისა და შესაბამისი რეაბილიტაციის პროგრამის შემუშავების გარეშე.

მუხლი 8. აკრძალვები

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად იკრძალება:

ა) საძოვრების ნიადაგების რღვევა-დაზიანება და ნაყოფიერების დაცემა ნახირისა და ფარის უწესრიგო მოვებით;

ბ) მიწდორსაცავი ზოლების გაკაფვა, ნიადაგდამცავ ნაგებობათა დაზიანება;

გ) იმ სასუქების, მელიორანტების, აგრომადნეულების, პესტიციდებისა და ნიადაგების ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების ყველა სხვა საშუალების ქვეყანაში შემოტანა და გამოყენება, რომელიც არ არის ნებადართული, რეგისტრირებული და გამოცდილი საქართველოში, ასევე მათი გამოყენება ხარისხობრივი მაჩვენებლების შემოწმებლად, რეკომენდაციების გარეშე და რეგლამენტების დარღვევით;

დ) ნიადაგების დაბინძურება რადიონუკლიდებით, მძიმე მეტალებით, ტოქსიკური ელემენტებითა და სხვა ნივთიერებებით;

ე) მელიორირებული სასოფლო-სამეურნეოს სავარგულეების ჩამოწერა, სარწყავი მიწების ურწყავთა კატეგორიაში გადაყვანა და მათი არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყოფა ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების გადაწყვეტილების გარეშე;

ვ) ირიგაციის, დრენაჟის, ნაპირგამაგრებების, აგრეთვე ეროზიის, ღვარცოფისა და მეწყერსაწინააღმდეგო და სხვა ნაგებობათა ჩამოწერა ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების გადაწყვეტილების გარეშე;

ზ) ყოველგვარი მოქმედება, რომელიც გააუარესებს ნიადაგების თვისებებს, შექმნის გაუდაბნობის, დაჭაობების, დამლაშების, გაბიცობების, გამჟავიანებისა და სხვა უარყოფითი პროცესების დაწყების პირობებს.

თავი IV

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების

**ა დ დ გ ე ნ ა - გ ა უ მ ჯ ო ბ ე ს ე ბ ი ს ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ა თ ა
გ ა ნ ხ ო რ ც ი ე ლ ე ბ ი ს ო ბ ი ე ქ ტ ე ბ ი**

**მ უ ხ ლ ი 9. ნ ი ა დ ა გ ე ბ ი ს კ ო ნ ს ე რ ვ ა ც ი ი ს ა და ნ ა ყ ო ფ ი ე რ ე ბ ი ს ა დ დ გ ე ნ ა -
გ ა უ მ ჯ ო ბ ე ს ე ბ ი ს ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ა თ ა გ ა ნ ხ ო რ ც ი ე ლ ე ბ ი ს ო ბ ი ე ქ ტ ე ბ ი**

1. ნ ი ა დ ა გ ე ბ ი ს კ ო ნ ს ე რ ვ ა ც ი ი ს ა და ნ ა ყ ო ფ ი ე რ ე ბ ი ს ა დ დ გ ე ნ ა - გ ა უ მ ჯ ო ბ ე ს ე ბ ი ს ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ა თ ა ო ბ ი ე ქ ტ ე ბ ი ა :

ა) ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს ტ ე რ ი ტ ო რ ი ა ზ ე გ ა ვ რ ც ე ლ ე ბ უ ლ ი
ს ა ს ო ფ ლ ო - ს ა მ ე უ რ ნ ე ო და ნ ი შ ნ უ ლ ე ბ ი ს , ა ს ე ვ ე მ შ ე ნ ე ბ ა რ ე ა ნ
ა შ ე ნ ე ბ უ ლ ს ა მ ო ქ ა ლ ა ქ ო და ს ა მ რ ე წ ვ ე ლ ო და ნ ი შ ნ უ ლ ე ბ ი ს
ო ბ ი ე ქ ტ ე ბ თ ა ნ ა ხ ლ ო ს გ ა ნ თ ა ვ ს ე ბ უ ლ ი ა ნ წ ყ ა ლ ს ა ც ა ვ ე ბ ი ს ა
და ტ ბ ო რ ე ბ ი ს ქ ვ ე შ გ ა ნ ლ ა გ ე ბ უ ლ ი ნ ი ა და გ ე ბ ი ;

ბ) მ ლ ა შ ო ბ ი , ბ ი ც ო ბ ი , მ ქ ა ვ ე , ე რ ო ზ ი რ ე ბ უ ლ ი ,
და ჭ ა ო ბ ე ბ უ ლ ი , გ ა უ და ბ ნ ო ე ბ უ ლ ი , კ ო რ დ და შ ლ ი ლ ი ,
და ზ ი ა ნ ე ბ უ ლ ი , გ ა ვ ე ლ უ რ ე ბ უ ლ ი , ძ ლ ი ე რ და ქ ვ ი ა ნ ე ბ უ ლ ი
ნ ი ა და გ ე ბ ი ;

გ) მ ა და ლ მ თ ი ა ნ , მ თ ი ს ა და მ თ ი ს წ ი ნ ა რ ე გ ი ო ნ ე ბ შ ი
ს ა თ ი ბ - ს ა ძ ო ვ რ ე ბ ი თ და კ ა ვ ე ბ უ ლ ი ფ ე რ დ ო ბ ე ბ ი .

2. და ც უ ლ ტ ე რ ი ტ ო რ ი ე ბ ზ ე , ს ა ტ ყ ე ო ფ ო ნ დ ი ს მ ი წ ე ბ ზ ე ,
მ დ ი ნ ა რ ე თ ა წ ყ ა ლ და ც ვ ი თ ი ზ ო ლ ე ბ ი ს და ს ა ნ ი ტ ა რ ი უ ლ ი
და ც ვ ი ს ზ ო ნ ე ბ ი ს ფ ა რ გ ლ ე ბ შ ი ნ ი ა და გ და ც ვ ი თ ი
ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ე ბ ი გ ა ნ ხ ო რ ც ი ე ლ დ ე ბ ა ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს
კ ა ნ ო ნ მ დ ე ბ ლ ო ბ ი ს შ ე ს ა ბ ა მ ი ს ა დ .

3. მ ი წ ი ს ნ ა კ ვ ე თ ე ბ ი , რ ო მ ლ ე ბ ი ც ე ქ ვ ე მ დ ე ბ ა რ ე ბ ა
ე რ ო ზ ი ს ა გ ა ნ ნ ი ა და გ ე ბ ი ს და ც ვ ა ს , ქ ი მ ი უ რ
მ ე ლ ი ო რ ა ც ი ა ს , რ ე კ უ ლ ტ ი ვ ა ც ი ა ს და ს ხ ვ ა მ ი რ ე უ ლ და
ზ ე და პ ი რ უ ლ გ ა უ მ ჯ ო ბ ე ს ე ბ ა ს , დ რ ო ე ბ ი თ გ ა და ე ც ე მ ა
ტ ე ნ დ ე რ შ ი გ ა მ ა რ ჯ ვ ე ბ უ ლ ფ ი ზ ი კ უ რ და ი უ რ ი დ ი უ ლ პ ი რ ე ბ ს
ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს კ ა ნ ო ნ მ დ ე ბ ლ ო ბ ი ს შ ე ს ა ბ ა მ ი ს ა დ .

4. ნ ი ა და გ ი ს წ ყ ლ ო ვ ა ნ ი - მ ო რ წ ყ ვ ი თ ი და და შ რ ო ბ ი თ ი -
რ ე ჟ ი მ ი რ ე გ უ ლ ი რ დ ე ბ ა ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს კ ა ნ ო ნ მ დ ე ბ ლ ო ბ ი ს
შ ე ს ა ბ ა მ ი ს ა დ .

თ ა ვ ი V

**ნ ი ა და გ ე ბ ი ს კ ო ნ ს ე რ ვ ა ც ი ი ს ა და ნ ა ყ ო ფ ი ე რ ე ბ ი ს ა დ დ გ ე ნ ა -
გ ა უ მ ჯ ო ბ ე ს ე ბ ი ს ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ა თ ა და ფ ი ნ ა ნ ს ე ბ ა**

**მ უ ხ ლ ი 10. ნ ი ა და გ ე ბ ი ს კ ო ნ ს ე რ ვ ა ც ი ი ს ა და ნ ა ყ ო ფ ი ე რ ე ბ ი ს ა დ დ გ ე ნ ა -
გ ა უ მ ჯ ო ბ ე ს ე ბ ი ს ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ა თ ა და ფ ი ნ ა ნ ს ე ბ ა**

1. ნ ი ა და გ ე ბ ი ს კ ო ნ ს ე რ ვ ა ც ი ი ს ა და ნ ა ყ ო ფ ი ე რ ე ბ ი ს
ა დ დ გ ე ნ ა - გ ა უ მ ჯ ო ბ ე ს ე ბ ი ს ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ე ბ ი , რ ო მ ლ ე ბ ი ც
და კ ა ვ შ ი რ ე ბ უ ლ ი ა ა გ რ ო ტ ე ქ ნ ი კ ა ს თ ა ნ და ს ა ს ო ფ ლ ო -
ს ა მ ე უ რ ნ ე ო წ ა რ მ ო ე ბ ი ს ტ ე ქ ნ ო ლ ო გ ი უ რ პ რ ო ც ე ს ე ბ თ ა ნ ,
ყ ვ ე ლ ა კ ა ტ ე გ ო რ ი ო ს მ ი წ ე ბ ზ ე ხ ო რ ც ი ე ლ დ ე ბ ა ფ ი ზ ი კ უ რ ი და
ი უ რ ი დ ი უ ლ ი პ ი რ ე ბ ი ს ს ა ხ ს რ ე ბ ი თ .

2. ნ ი ა და გ ე ბ ი ს ქ ი მ ი უ რ ი მ ე ლ ი ო რ ა ც ი ა და ე რ ო ზ ი ს ა და
გ ა უ და ბ ნ ო ე ბ ი ს წ ი ნ ა ა ლ მ დ ე გ ღ ო ნ ი ს ძ ი ე ბ ე ბ ი ს ა ხ ე ლ მ წ ი ფ ო
ს ა კ უ თ რ ე ბ ი ს მ ი წ ე ბ ზ ე ხ ო რ ც ი ე ლ დ ე ბ ა ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს

ცენტრალური ბიუჯეტიდან, მიზნობრივი პროგრამების შესაბამისად.

3. ნიადაგების გამოკვლევის, მათი ნაყოფიერების შენარჩუნება - ამაღლების დონის მიუხედავად ფიზიკურად იურიდიულ პირთა საკუთრებაში არსებულ მიწებზე შემუშავდება და ხორციელდება მათი ვესახსრებით, მიწის მესაკუთრეთა ნება-სურვილის მიხედვით, საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურის ან სათანადო დოლიცენზიის მქონე ფიზიკური ან იურიდიული პირის მიერ.

4. ტერიტორიის დიაკარიერული წესით და მუშავების შედეგად დაზიანებული ნიადაგების რეკულტივაცია ხორციელდება ამ სამუშაოთა შემსრულებელი ფიზიკური ან იურიდიული პირის მიერ.

თავი VI

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სფეროში სახელმწიფო მართვა და ზედამხედველობა

მუხლი 11. ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სფეროში სახელმწიფო მართვა

სასოფლო-სამეურნეოს სავარგულზე ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სფეროში სახელმწიფო მართვას ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტრო, მიწის მართვის სახელმწიფო დეპარტამენტთან ერთად. სამინისტროს ფუნქციებია:

ა) ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სფეროში სტრატეგიისა და ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განსაზღვრა, სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამების შემუშავება და მართვა;

ბ) ნიადაგების გამოკვლევის, კონსერვაციისა და გაუმჯობესების, აგრეთვე მათი ნაყოფიერების დონის განსაზღვრისა და ამაღლების და საპროექტო-სამშენებლო სამუშაოების წარმოების ორგანიზება, შესაბამისი მონიტორინგი და მიწათსარგებლობის პირობების დაცვის ზედამხედველობა;

გ) ნიადაგების ნაყოფიერების ამაღლების საშუალებათა (აგროქიმიკატების) გამოცდა, რეგისტრაცია და კატალოგის პერიოდულად შედგენა, ასევე სათანადო მონიტორინგი და აგროქიმიკატების ხარისხობრივი მაჩვენებლების შემოწმება;

დ) ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების შესახებ ნორმატიული აქტების შემუშავება, მეცნიერულ-ტექნიკური უზრუნველყოფა, რეკომენდაციების მიღება, რეგლამენტების შემუშავება - დამტკიცება;

ე) ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სფეროში სამეცნიერო-კვლევითი და საპროექტო-სამიბოსამუშაოების კოორდინაცია;

ვ) ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების მდგომარეობის, სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამების განხორციელებისა და დაფინანსების, აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეოს სავარგულების აგროქიმიური მომსახურების, ნიადაგების ნაყოფიერების დამადასტურებელი ცნობების გაცემისა და მონიტორინგის მდგომარეობის შესახებ მოხსენებების მომზადება და მთავრობისთვის წარდგენა ორწელიწადში ერთხელ;

ზ) მლაშობი, ბიცობი, მჟავა, ეროზირებული, მელიორირებული, დაზიანებული, ძლიერდაქვიანებული, განმეორებით დაჭაობებული და სხვა დაბალნაყოფიერი სასოფლო-სამეურნეოს სავარგულების ინვენტარიზაცია და სათანადო მონიტორინგი, ასევე მიწის კადასტრის ერთიან სისტემაში ნიადაგის ხარისხობრივ და ეკონომიკური შეფასების მონაცემთა შემუშავება.

მუხლი 12. ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სფეროში სახელმწიფო ზედამხედველობა

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა - გაუმჯობესების სფეროში სახელმწიფო

ზე და მხედველობას თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებენ საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის და საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროები და მიწის მართვის სახელმწიფო დეპარტამენტი, რომელთაც საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით უფლება აქვთ:

ა) შეამოწმონ ნიადაგების ნაყოფიერების მდგომარეობა, ნაყოფიერების ამაღლების საშუალებათა შემოტანის წესების დაცვა, მათი გამოყენების რეგლამენტები და აგროწესები, ასევე ნიადაგებზე აგროტექნიკური, აგროქიმიური, აგროსატყეო, ირიგაციული, ფიტოსანიტარიული, სანიტარიულ-ჰიგიენური ღონისძიებების განხორციელების ვითარება და საქართველოს ნორმატიული აქტების სხვა მოთხოვნათა დაცვა;

ბ) შეამოწმონ ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების ამაღლების ღონისძიებათა გატარების მდგომარეობა და ეფექტიანობა;

გ) შეამოწმონ ნიადაგების რადიონუკლიდებით, მძიმე მეტალებითა და ტოქსიკური ელემენტებით, ენტომოლოგიური, ჰელმინთოლოგიური, ბაქტერიული და ვირუსული დაბინძურება და მისი საწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარების ეფექტიანობა;

დ) მიწათმოქმედების ან მოთხოვნ აგროქიმიური, აგროსატყეო, მელიორაციული, მცენარეთა დაცვის და სხვა ღონისძიებების შეზღუდვა ან შეწყვეტა, თუ ისინი ზიანს აყენებს გარემოს ან სხვის გამგებლობაში არსებულ მიწებს.

მუხლი 13. დაკვირვება ნიადაგების ნაყოფიერების მდგომარეობაზე

1. დაკვირვება ხორციელდება ნიადაგების ნაყოფიერების შემდეგ კომპონენტებზე: ნიადაგების ქიმიურ მელიორაციაზე, რეკულტივაციაზე, ეროზიისაგან ნიადაგების დაცვის კომპლექსურ ღონისძიებებზე, ნიადაგებში საკვებ ელემენტთა შემცველობაზე, ნიადაგების დაბინძურებაზე, ხარისხობრივ მაჩვენებლებზე, გვალვების, ეროზიისა და სხვა ექსტრემალური მოვლენების გავლენებზე. დაკვირვებას თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებენ საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის და საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროები და მიწის მართვის სახელმწიფო დეპარტამენტი.

2. რკინიგზების, საავტომობილო მაგისტრალის და სხვა სამშენებლო ნაგებობათა მიმდებარე ტერიტორიების ნიადაგებზე დაკვირვება ხორციელდება ნიადაგის ნაყოფიერების ყველა კომპონენტზე და შემუშავდება ღონისძიებები, რომლებიც უნდა შეასრულონ სათანადო მშენებელმა ორგანიზაციებმა.

3. ნიადაგების ნაყოფიერების მდგომარეობაზე დაკვირვებისა და სათანადო გამკვლევის საფუძველზე დება როგორც ყოველწლიური, ისე პერსპექტიული სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამები.

მუხლი 14. მიწის მესაკუთრის ვალდებულებანი ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების სფეროში

ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების სფეროში მიწის მესაკუთრე ფიზიკური ან იურიდიული პირი ვალდებულია დაიცვას:

ა) ამ კანონისა და შესაბამისი ნორმატიული აქტების მოთხოვნები ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების სფეროში და შესაბამის ორგანოებს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით მიაწოდოს საჭირო ინფორმაცია ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესებისათვის განხორციელებული ღონისძიებების თაობაზე;

ბ) ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების რეგლამენტები და მოთხოვნები, ხოლო სასუქების და სხვა ქიმიური პროდუქტების გამოყენებაზე სახელმწიფო სტატისტიკის ორგანოებს მიაწოდოს საჭირო ინფორმაცია მათ მიერ დადგენილი ვადებისა და წესების შესაბამისად.

თავი VII

საერთაშორისო თანამშრომლობა ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების სფეროში

მუხლი 15. საერთაშორისო თანამშრომლობა ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების სფეროში

საერთაშორისო თანამშრომლობა ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების სფეროში რეგულირდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

თავი VIII

პასუხისმგებლობა ამ კანონის დარღვევისათვის

მუხლი 16. პასუხისმგებლობა ამ კანონის დარღვევისათვის

პასუხისმგებლობა ამ კანონის მოთხოვნათა დარღვევისათვის განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

თავი IX

გარდამავალი და დასკვნითი დებულებანი

მუხლი 17. მის აღები ნორმატიული აქტები

1. საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტრომ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის კვლევებისა და ექსპერტიზის შედეგებზე დაყრდნობით, ამ კანონის ამოქმედებიდან 2 წლის ვადაში გამოსცეს შემდეგი ბრძანებები:

- ა) "აგროქიმიკატების შემოტანის, შენახვის, რეალიზაციისა და რაციონალური გამოყენების ნორმებისა და წესების დამტკიცების შესახებ";
- ბ) "ნიადაგის ნაყოფიერების დონის განსაზღვრის დებულების დამტკიცების შესახებ";
- გ) "ნიადაგის ეროზიისაგან დაცვის კომპლექსურ დონის მიხედვით რეკომენდაციების დამტკიცების შესახებ";
- დ) "ნიადაგების დაცვისა და ნაყოფიერების ამაღლების სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცების შესახებ";
- ე) "ნიადაგის კონსერვაციისა და ნაყოფიერების მონიტორინგის დებულების დამტკიცების შესახებ".

2. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრომ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის და საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროებთან შეთანხმებით, 2004-2005 წლებში გამოსცეს ბრძანება "ნიადაგებში რადიონუკლიდების, მძიმე მეტალების და ტოქსიკური ელემენტების ზღვრულად დასაშვები დონეების დამტკიცების შესახებ".

3. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრომ საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროსთან და მიწის მართვის სახელმწიფო დეპარტამენტთან, აგრეთვე სხვა დაინტერესებულ ორგანიზაციებთან და სამსახურებთან შეთანხმებით, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის კვლევებისა და ექსპერტიზის შედეგებზე დაყრდნობით, 2003-2004 წლებში გამოსცეს შემდეგი ბრძანებები:

- ა) "მიწების დაცვისა და გამოყენების სახელმწიფო ზედამხედველობის შესახებ";
- ბ) "ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ";
- გ) "წარმოების ტოქსიკური ნარჩენებითა და რადიოაქტიური ნივთიერებებით დაბინძურების შედეგად დეგრადირებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებისა და სხვა დანიშნულების მიწების კონსერვაციის შესახებ";
- დ) "სასარგებლო წიაღისეული თსარგებლობით გამოწვეული და ნიადაგებისა და მიწების დეგრადაციის შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განგარიშების დებულების დამტკიცების შესახებ".

მუხლი 18. კანონის ამოქმედება

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნების თანავე .

საქართველოს პრეზიდენტი   ედუარდ შევარდნაძე

თბილისი,
2003 წლის 8 მაისი.
2260-III